

G. Vzdělávání v celoživotní perspektivě

Celoživotní učení je složitý komplex aktivit, které dovolují přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a získávání stejných kvalifikací různými cestami kdykoli během života. Zahrnuje tři navzájem propojené složky – formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení. Nedílnou součástí celoživotního učení je občanské vzdělávání, vzdělávání pro udržitelný rozvoj a rozvoj digitálních kompetencí ve spolupráci s různými poskytovateli (např. školami, školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání, univerzitami, paměťovými institucemi, neziskovými organizacemi).

Popis cíle

U celoživotního učení je důležitá připravenost jednotlivce učit se během celého života. Hlavním cílem vzdělávacího systému je vytvořit u dětí a mládeže pozitivní vztah k učení se novým věcem, připravit je na kontinuální učení v průběhu celého života a nastavit vhodné prostředí pro další vzdělávání jak v rámci formálního, tak i neformálního či informálního učení. Uvedené způsoby učení podporují vzdělávací a poradenské služby.

Úkolem vzdělavatelů je vést vzdělávané k podnikavosti v rovině osobní, profesní a společenské – k tomu, aby si osvojili dovednost samostatně se učit a v souladu se svými schopnostmi vyhledávat příležitosti, jak tyto své dovednosti a znalosti uplatnit v praxi.

Úkolem podpůrných poradenských služeb v oblasti celoživotního učení (kariérové/celoživotní poradenství) je umožnit občanům v průběhu celého jejich života poznat a rozvíjet své schopnosti, dovednosti a zájmy. Umožňuje jim rozhodovat se a řídit svou individuální dráhu ve vzdělávání a odborné přípravě, v práci i v jiných oblastech, a využívat tak naplno své schopnosti a dovednosti. Kompetence, které kariérové poradenství a kariérové vzdělávání klientům pomáhá rozvíjet, se obvykle nazývají dovednosti pro řízení vlastní kariéry (Career Management Skills).

Zdůvodnění potřeby

V současné době je vývoj společnosti velmi dynamický a již nyní je obvyklé, že dospělý změní v průběhu svého profesního života dvakrát až třikrát svou profesi. Je zřejmé, že nelze vystačit po celý pracovní život pouze se znalostmi a dovednostmi získanými v počátečním vzdělávání. Technologický vývoj průmyslové revoluce vytváří tlak na celoživotní učení ve všech sférách trhu práce včetně nízkokvalifikovaných a manuálních pracovních činností. Stejně tak je nutné pracovat i na zvyšování soft skills a dalších kompetencí mimo čistě faktické znalosti.

Důležitost celoživotního vzdělávání je akcentováno i ve Vizi vzdělávání v Plzeňském kraji v roce 2035 a dalších koncepčních dokumentech Plzeňského kraje.

Analýza – popis současného stavu dané oblasti

V Plzeňském kraji funguje celá řada institucí poskytující celoživotní vzdělávání. Mezi nejvýznamnější patří Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň, sady 5. května 42 a Národní pedagogický institut ČR.

Krajské centrum vzdělávání působí ve třech oblastech: 1) další vzdělávání pedagogických pracovníků, a rozvoj a podpora škol v širokém spektru témat (např. digitální kompetence učitelů, kompetenční učení/zavádění žákovských a učitelových portfolií, komunikační dovednosti, osobnostně sociální rozvoj, rovné příležitosti a jiné), 2) jazykové vzdělávání včetně podpory a výuky českého jazyka pro cizince,

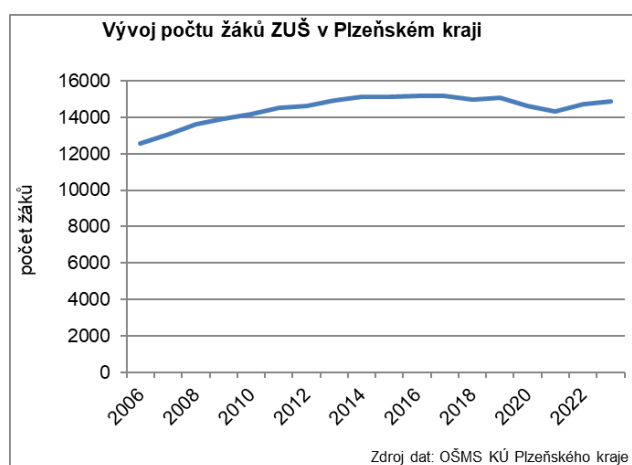
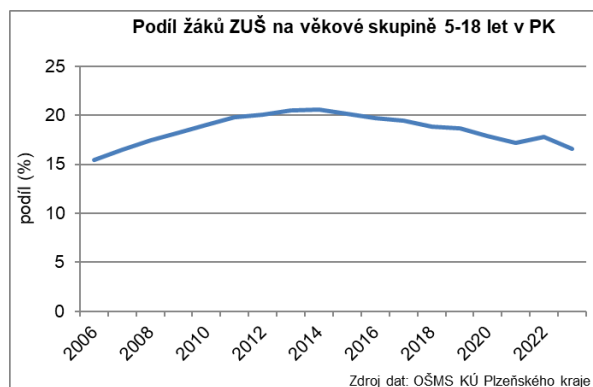
3) kariérové poradenství v celoživotní perspektivě pro všechny věkové kategorie občanů a podpora volby vzdělávací a profesní cesty žáků škol.

NPI ČR je přímo řízenou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zajišťuje (např. skrze svá krajská pracoviště) přenos vzdělávacích inovací z centrální koncepční úrovně do školské praxe v regionech. Je školským vzdělávacím, metodickým, kurikulárním, výzkumným, odborným a poradenským zařízením pro řešení otázek předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání. Vytváří rámcové vzdělávací programy pro předškolní, základní, základní umělecké a střední vzdělávání. Stará se o metodickou podporu škol a pedagogů a cílené vzdělávání pedagogických pracovníků, zasahuje rovněž do oblasti základního uměleckého, jazykového, neformálního, zájmového a dalšího vzdělávání. Hlavním tématem poskytované podpory a služeb jsou vzdělávací priority ČR (např. společné vzdělávání, rovné příležitosti, heterogenní kolektivy, podpora prevence a duševního zdraví, wellbeingu, podpora a rozvoj managementu škol, kompetenční vzdělávání apod.).

Významným článkem vzdělávacího systému je i základní umělecké školství. To podporuje a rozvíjí nadání žáků v jednotlivých uměleckých oborech. Síť základních uměleckých škol je ve školním roce 2023/2024 tvořena 34 ZUŠ, z toho 23 je zřízeno obcemi, 3 soukromým zřizovatelem a u 8 je zřizovatelem Plzeňský kraj. Tato síť je v Plzeňském kraji relativně rovnoměrná a kraj dobře pokrývá. Dokladem toho je, že základní umělecké školy nebo jejich pobočky nalezneme v 72 obcích Plzeňského kraje. Výuka probíhá zejména v budovách, kde se nachází sídlo organizace, ale řada škol má k dispozici další místa výkonu činnosti, jejichž počet zahrnoval v roce 2023 105 pracovišť. Nabídka uměleckých oborů se na území našeho kraje nezměnila. Kompletní vzdělávací nabídku (tj. výuku hudebního, výtvarného, tanečního a literárně-dramatického oboru) nabízely zejména školy zřizované Plzeňským krajem.

Počet žáků a studentů v základních uměleckých školách v Plzeňském kraji víceméně kopíruje demografickou situaci v České republice, kde od školního roku 2005/2006 pravidelně roste (s výkyvem v období pandemie).

Základním srovnávacím ukazatelem, který nastavil Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023, je podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let. S tím souvisí pravidlo, že po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru nebudou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové ZUŠ ani navyšovány kapacity ZUŠ bez rozdílu zřizovatele v těch krajích, ve kterých v době rozhodování o žádosti podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let překračuje 20 %.

Petra Bezruč 101. Celková kapacita ZUŠ v Plzeňském kraji (vedená v rejstříku škol a školských zařízení, tedy 17 021 žáků) byla zachována.

V oblasti zájmového vzdělávání hrají důležitou roli také střediska volného času. Ta poskytují zájmovou činnost zaměřenou na různé oblasti činnosti dětem, mládeži, pedagogickým pracovníkům i další veřejnosti, a to formou pravidelné činnosti (zájmové kroužky, kurzy, oddíly), příležitostné činnosti (akce pro veřejnost – vystoupení, výstavy, dny otevřených dveří), spontánních aktivit (otevřené kluby), táborů a pobytových akcí, soutěží, osvětové činnosti i individuální práce. SVČ nabízejí také vzdělávacími programy, které navazují na rámcové vzdělávací programy škol, spolupracují s mateřskými, základními i středními školami, s dětskými domovy, spolky, veřejnými institucemi, orgány státní správy a samosprávy, s firmami, regionálními médii a v neposlední řadě s rodiči dětí a mládeže. Šest z nich je pověřeno organizací okresních kol školních postupových soutěží a olympiád.

Střediska volného času jsou zřízena jako příspěvkové organizace obcí (samostatně nebo jako součásti škol) či Plzeňského kraje. Na území kraje působí dále jedno zařízení, jehož zřizovatelem je církevní organizace. Střediska nepůsobí jen v obcích, kde sídlí, ale mají svá pracoviště také v okolních obcích a městech.

Opatření a klíčové aktivity

G.1	Podpora kompetencí pro řízení vlastní kariéry (CMS)
G.2	Zvýšení účasti obyvatel v celoživotním učení/vzdělávání
G.3	Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání
G.4	Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání, základní umělecké vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží

Opatření G.1 Podpora kompetencí pro řízení vlastní kariéry (CMS)

Podpora a rozvoj těchto kompetencí zajišťuje efektivní a kontinuální zapojení občanů do celoživotní učení/vzdělávání. Podpora se může realizovat prostřednictvím kariérového vzdělávání nebo kariérového poradenství. Východiskem pro rozvoj CMS je sebepoznání, seberozvoj a orientace v možnostech, které člověku nabízí svět, s cílem volit pro sebe optimální cestu k dosažení svých cílů v osobním, pracovním i občanském životě. NPI ČR, KCV a další aktéři zajišťují dostupnost informací, vzdělávání a služeb, které mohou jednotlivci, školy nebo další instituce využívat v oblasti rozvoje CMS.

Klíčová aktivita G.1.1 Zařazení oblasti CMS do DVPP

Na základě intenzivní spolupráce vzdělavatelů (v oblasti dalšího vzdělávání učitelů) v Plzeňském kraji bude téma rozvoje CMS průběžně začleňováno do nabízených vzdělávacích programů a metodické podpory škol v kontextu implementace inovovaného Kurikula. Programy budou podporovat práci učitelů v kariérovém vzdělávání s cílem rozvíjet jednotlivé složky CMS u žáků a pomáhat jim tak samostatně řídit svoji volbu vzdělávací a profesní dráhy.

Klíčová aktivita G.1.2 Podpora dospělých v aktivním seberozvoji a CMS

V rámci kariérového poradenství pro širokou veřejnost bude KCV pokračovat v poradenských metodách a přístupech, které zmocňují klienta k seberozvoji a samostatnému řešení životních situací.

Rozvoj CMS je v KCV nedílnou součástí poradenského procesu kariérového poradenství v celoživotní perspektivě. Ve spolupráci s NPI bude veřejnost informována o webu Europass.cz, který nabízí celou řadu informací a doporučení pro sebeprezentaci, nástroj pro spravování a sdílení osobního portfolia, které je v kontextu dovedností pro 21. století důležité v uplatnitelnosti na trhu práce v ČR i v zahraničí.

Klíčová aktivita G.1.3 Využívání portfolií jako nástroje pro osobní rozvoj u žáků i učitelů

Pozornost bude zaměřena na metodickou podporu škol v zavádění nástroje kompetenční portfolio u cílových skupin žáci i pedagogičtí pracovníci. Podpora bude založena na metodice zavádění portfolií ve vzdělávání a standardizaci používání nástroje portfolio ve školách. Důležitým prvkem podpory bude sdílení příkladů z praxe a kolegiální podpora a spolupráce učitelů a škol. Také bude zajištěna individuální podpora škol při zavádění nástroje kompetenční portfolio pro žáky.

Opatření G.2 Zvýšení účasti obyvatel v celoživotním učení/vzdělávání

Prostřednictvím služeb kariérového poradenství v celoživotní perspektivě a podpoře kariérového vzdělávání bude u klientů podporován seberozvoj prostřednictvím celoživotního učení/vzdělávání. Nadále bude pokračovat rozvoj NSK a spolupráce mezi školami a zástupci zaměstnavatelů na aktivitách souvisejících s procesy uznávání kvalifikace. Bude věnována pozornost podpoře a optimalizaci sítě autorizovaných osob v návaznosti na potřeby trhu práce.

Zásadní bude inovace oborové soustavy a s ní požadované zvyšování prostupnosti a modernizace odborného vzdělávání. Metodická podpora středním školám v této oblasti se bude zaměřovat na implementaci kurikulární reformy skrze modulově pojatá ŠVP.

Klíčová aktivita G.2.1 Osvěta obyvatel Plzeňského kraje k dalšímu vzdělávání

Další vzdělávání je nedílnou složkou celoživotního učení. Rychlé změny sociálních, ekonomických a kulturních souvislostí nemohou lidé jen pasivně přejímat, ale je žádoucí, aby je nejen ovlivňovali, ale aby se aktivně podíleli na utváření vlastního života i celé společnosti. Další vzdělávání přispívá k osobnostnímu rozvoji jednotlivce a zvyšuje jeho lepší uplatnitelnost na trhu práce.

Další vzdělávání bude v následujícím období rychle se rozvíjející oblastí. Obyvatelé Plzeňského kraje budou motivováni ke vzdělávání za účelem získání nových znalostí a dovedností, které jim pomohou najít lepší uplatnění na trhu práce. Další vzdělávání obyvatel kraje přispěje ke zlepšení ekonomických i sociálních podmínek v kraji a umožní zvyšování kvalifikací a kompetencí obyvatel pro jejich kvalitní a spokojený život.

V rámci sítě kariérového poradenství v PK a marketingu služby kariérové poradenství bude zmiňována návaznost a důležitost dalšího vzdělávání. Služba kariérové poradenství v rámci poradenského procesu podporuje klienty v rozvoji a dalším vzdělávání.

Ve spolupráci se vzdělávacími institucemi bude v Plzeňském kraji zajištěna dostatečná nabídka vzdělávacích kurzů v oblasti dalšího vzdělávání.

Klíčová aktivita G.2.2 Podpora škol v poskytování dalšího vzdělávání

V oblasti podpory kariérových poradců ve školách a síťování těchto služeb budou školy motivovány k poskytování poradenství i pro veřejnost v kontextu dalšího vzdělávání, které je pro klienty dostupné. Střední školy budou nadále nabízet vzdělávání v jiné formě studia než denní pro dospělé uchazeče, zejména se jedná o nástavbové studium v dálkové formě studia. Vyšší odborné školy budou nabízet

vzdělávání v kombinované formě studia, zejména ve zdravotnických oborech, kde zájem uchazečů dlouhodobě převyšuje počet přijatých ke studiu.

Střední školy budou v oblasti vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů spolupracovat na rozvoji Národní soustavy kvalifikací jako nástroje pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Opatření G.3 Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání

Celoživotní učení zahrnuje tři navzájem propojené složky, tj. formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení. Vzájemné propojování všech složek je dlouhodobým cílem vzdělávacího procesu. Formální vzdělávání by mělo nejen brát v úvahu neformálně získané znalosti a dovednosti žáka, ale také integrovat inovativní a zážitkové metody práce, které jsou typické pro zájmové a neformální vzdělávání. Neformální a zájmové vzdělávání by mělo aktivně podporovat rozvoj klíčových kompetencí popsanych v rámcových vzdělávacích programech a navazovat na formální vzdělávání. Kompetence získané v zájmových aktivitách by měly být vnímány jako bonus pro formální vzdělávání, obohacující žáky o další vědomosti, dovednosti, schopnosti a postoje. Tímto propojením lze také přispět k redukci nerovností ve vzdělávacím systému.

Zájmové, umělecké a neformální vzdělávání přináší významný přínos pro rozvoj občanských dovedností, týmové spolupráce, samostatnosti, tvořivosti a dalších klíčových kompetencí nezbytných pro život. V PK existuje stabilní síť školských zařízení pro zájmové vzdělávání i základních uměleckých škol. Neformální vzdělávání je zajišťováno prostřednictvím rozsáhlé sítě spolků, které se věnují práci s dětmi a mládeží ve volném čase.

Klíčová aktivita G.3.1 Spolupráce škol s mimoškolními organizacemi – se zařízeními pro zájmové, umělecké a neformální vzdělávání

Poskytovatelé zájmového a neformálního vzdělávání budou aktivně rozvíjet vzdělávací aktivity. Klíčovým aspektem je také aktivní podpora účastníků zájmového a neformálního vzdělávání s důrazem na informování o možnostech účasti na neformálním a zájmovém vzdělávání, zejména ve školním prostředí.

Školy všech stupňů budou systematicky spolupracovat s organizacemi zájmového a neformálního vzdělávání a ZUŠ. Cílem je vytvořit prostředí podporující synergii mezi formálním, zájmovým a neformálním vzděláváním, aby byl zajištěn plný rozvoj vzdělávacích možností pro mladou generaci.

Opatření G.4 Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání, základní umělecké vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží

Cílem podpory je rozvoj práce s dětmi a mládeží, podpora zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání v kraji, participace na veřejném životě, vytváření a rozšiřování stávající nabídky volnočasových a dalších vybraných aktivit pro organizované i neorganizované děti a mládež (např. otevřené kluby), podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci, porozumění prostřednictvím interkulturního vzdělávání, výměn mládeže a mezinárodních projektů.

Klíčová aktivita G.4.1 Osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků zájmového vzdělávání v SVC a ZUŠ

Cílem aktivity je podpořit profesní růst pedagogických i nepedagogických pracovníků SVČ a ZUŠ pomocí dlouhodobého vzdělávání a průběžného sebevzdělávání či pomocí vzájemné spolupráce a sdílení zkušeností se zapojením lektora pro pedagogy. Vzdělávání je možné realizovat formou akreditovaných i neakreditovaných kurzů nebo vzdělávacích programů, stáží, nebo formou supervize/mentoringu/koučinku. Školy a školská zařízení budou motivována ze strany kraje k zapojení do výzev OP JAK.

Klíčová aktivita G.4.2 Podpora inovativního vzdělávání účastníků zájmového vzdělávání v SVČ a uměleckého vzdělávání v ZUŠ

Cílem aktivity je osobnostní a sociální rozvoj účastníků zájmového vzdělávání v SVČ a ZUŠ a jejich podpora v rozvoji znalostí a dovedností s využitím inovativních forem vzdělávání (např. projektová a tandemová výuka vzdělávání s využitím nových technologií, zážitková pedagogika), prostřednictvím netradičních vzdělávacích metod a strategií, které vedou účastníka k rozvoji kreativity, talentu a samostatnosti. Školy a školská zařízení budou motivována ze strany kraje k zapojení do výzev OP JAK.

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín Zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
G.1 Podpora kompetencí pro řízení vlastní kariéry (CMS)	G.1.1 Zařazení oblastí CMS do DVPP	Nabídka DVPP v PK obsahuje i oblast CMS	2024	2028	Nevytváří nároky na financování	KCV, NPI, ZČU, další vzdělavatelé
	G.1.2 Podpora dospělých v aktivním seberozvoji a CMS	V PK je dostupné kariérové vzdělávání a kariérové poradenství s vazbou na nabídku dalšího vzdělávání	2024	2028	Rozpočet KCV, Fondy EU – OP JAK	KCV , ZŠ, SŠ, VŠ, zaměstnavatelé, ÚP, další vzdělávací instituce
	G.1.3 Využívání portfolií jako nástroje pro osobní rozvoj u žáků i učitelů	Min. 30% SŠ pracuje s portfolií žáků nebo učitelů	2024	2028	Rozpočty škol, Fondy EU – OP JAK	ZŠ, SŠ , KCV, ZČU
G.2 Zvýšení účasti obyvatel v celoživotním učení/vzdělávání	G.2.1 Osvěta obyvatel Plzeňského kraje k dalšímu vzdělávání	Zvýší se povědomí obyvatel PK o možnostech dalšího vzdělávání v kraji	2024	2028	Rozpočet PK, Fondy EU- NPO	KCV , ÚP , krajský úřad, obce, vzdělávací instituce
	G.2.2 Podpora škol v poskytování dalšího vzdělávání	Navýší se počet obyvatel PK zapojených v celoživotním vzdělávání, čímž se zvýší vzdělanost obyvatel PK	2024	2028	Rozpočty škol, Rozpočet PK, fondy EU – OP JAK	SŠ, VOŠ, ÚP, vzdělávací instituce
G.3 Propojení všech složek	G.3.1 Spolupráce škol	Uznávání neformálně získaných znalostí a dovedností	2024	2028	Nevytváří nároky na financování	PK, SVČ, ZUŠ, školy, spolky

vzdělávání – formálního, zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání	s mimoškolními organizacemi – se zařízeními pro zájmové, umělecké a neformální vzdělávání	Vznik Portfolií žáků				
G.4 Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání, základní umělecké vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží	G.4.1 Osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků zájmového vzdělávání v SVČ a ZUŠ	Počet SVČ A ZUŠ, které využily šablony z OP JAK	2024	2028	Fondy EU – OP JAK	PK, SVČ, ZUŠ
	G.4.2 Podpora inovativního vzdělávání účastníků zájmového vzdělávání v SVČ a uměleckého vzdělávání v ZUŠ	Počet SVČ A ZUŠ, které využily šablony z OP JAK	2024	2028	Fondy EU – OP JAK	PK, SVČ, ZUŠ